

Юрчишин В. М.,
доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінальної юстиції
Чернівецького юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВОЗАХИСНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

FREEDOM OF PROTECTION OF PROTECTED RIGHTS AND LEGAL INTEREST

У статті досліджено теоретичні та практичні проблеми розкриття сутності, призначення та функціонування кримінального процесуального механізму забезпечення прокурором прав потерпілого (фізичної особи) у досудовому розслідуванні. Окреслено роль прокурора у правозабезпечувальній (правозахисній) діяльності у досудовій стадії кримінального провадження. Приділено увагу розкриттю правових засобів, які використовуються прокурором з метою відновлення прав жертви кримінального правопорушення.

Ключові слова: *досудове розслідування, процесуальні функції прокурора, потерпілий, шкода, цивільний позов.*

В статье исследовано теоретические и практические проблемы раскрытия сущности, назначения и функционирования уголовного процессуального механизма обеспечения прокурором прав потерпевшего (физического лица) в досудебном расследовании. Обозначено роль прокурора в правозащитной деятельности в досудебной стадии уголовного производства. Уделено внимание раскрытию правовых средств, используемых прокурором с целью восстановления прав жертвы уголовного преступления.

Ключевые слова: *досудебное расследование, процессуальные функции прокурора, потерпевший, ущерб, гражданский иск.*

The article is a scientific study of theoretical and practical problems related to the disclosure of the essence, the appointment and functioning of a criminal procedural mechanism to provide the prosecutor with the rights of the victim (individual) in the pre-trial investigation. The prosecutor's role in the law-enforcement (human rights) activity in the pre-trial stage of criminal proceedings was outlined. The attention was paid to the disclosure of the legal means used by the prosecutor to restore the rights of victims of a criminal offense.

Key words: *pre-trial investigation, procedural functions of the prosecutor, victim, harm, civil suit.*

Із прийняттям Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) одним із важливих суб'єктів кримінального провадження став прокурор, на якого покладається виконання загальнопроцесуальної функції обвинувачення та інших функцій, зумовлених специфікою прокурорської діяльності на конкретних стадіях кримінального провадження. Однак на стадії досудового розслідування на прокурора законодавством України не покладено функції забезпечувати права потерпілого, не інституалізовано цю діяльність, не регламентовано її напрями, форми та способи, що, з одного боку, обмежує правомірні можливості захисту, а з іншого – стримує правозахисний потенціал прокурора у сфері кримінального судочинства.

Окремі аспекти забезпечення прав і законних інтересів правоохоронної, опорної для держави частини суспільства – потерпілих у досудовій стадії кримінального провадження та досудовому розслідуванні – висвітлювалися у наукових працях вітчизняних і зарубіжних авторів, зокрема Ю.П. Аленіна, В.Б. Андрусяка, В.П. Бож'єва, Ю.М. Грошевого, А.П. Головіна, Ю.О. Гурджі, С.В. Давиденка, В.С. Зеленецького, О.В. Кагіліної, Н.А. Колоколова, М.В. Косюти, А.В. Лапкіна, О.М. Ларіна, Л.М. Лобойка, П.А. Лупинської, В.Т. Маляренка, І.Є. Марочкіна, В.П. Півненка, Т.І. Присяжнюк, М.І. Сірого, В.Т. Тертишника, О.В. Хімичевої, В.П. Шибіко, О.Г. Шило, М.Є. Шумила, В.І. Шумського та ін. На дисертацій-

ному рівні ці питання досліджували: О.В. Попович («Процесуальне керівництво прокурора у кримінальному провадженні», 2015), Ю.В. Коробко («Процесуальні повноваження прокурора у досудовому кримінальному провадженні», 2016), Ю.А. Кушнерик («Процесуальне керівництво розслідуванням грабежів та розбійних нападів», 2016), М.В. Черноусько («Здійснення прокурором процесуального керівництва досудовим розслідуванням», 2016), А.Ю. Гнатюк («Функціональна структура кримінальної процесуальної діяльності прокурора у досудовому провадженні», 2016), М.І. Тлепова («Процесуальне становище потерпілого під час досудового розслідування», 2016), Д.Ю. Кавун («Кримінальний процесуальний механізм забезпечення прав потерпілого (фізичної особи) у досудовому розслідуванні», 2017), В.О. Гринюк («Функція обвинувачення в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та практичні проблеми реалізації», 2017). Однак усі ці праці (переважно окремі наукові статті) стосувалися лише особливостей правозабезпечувальної (правозахисної) діяльності прокурора під час досудового розслідування без урахування основних характеристик всього механізму забезпечення прав і законних інтересів потерпілого (фізичної особи) на досудовій стадії кримінального провадження.

Актуальність означеної проблематики і необхідність її поглибленого вивчення зумовили вибір теми даного дослідження.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства, практики його застосування, вивчення наукових праць визначити роль прокурора в забезпеченні прав і законних інтересів потерпілого (фізичної особи) у досудовому розслідуванні та розкрити всі його правові, структурні та функціональні аспекти.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

– розкрити зміст права потерпілого (фізичної особи) на правозабезпечення (правозахист) під час проведення розслідування кримінального правопорушення;

– з'ясувати роль прокурора в забезпеченні прав і законних інтересів потерпілого (фізичної особи) у досудовому розслідуванні.

Відповідно до ст. 3 Основного Закону, права людини (на життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність, безпеку тощо) визнаються найвищою соціальною цінністю і визначають зміст і спрямованість діяльності держави [3]. Права і свободи людини та громадянина проголошені як основи конституційного ладу України. Всі інші суспільні цінності – приватні, публічні, державні – такої конституційної ознаки не мають, у зв'язку з чим перебувають на нижчому рівні і повинні узгоджуватися з цим системоутворюючим принципом правової держави.

Ступінь дотримання, забезпечення прав людини у кримінальному процесі, де права людини можуть бути піддані обмеженням, що є найсуттєвішими з-поміж обмежень, які існують в усіх інших процесах, є основним критерієм оцінки якості державності, її демократичності, прихильності до правових принципів, загальнолюдських цінностей. Сорок сім статей Конституції України (розділ 2) прямо присвячені правам і свободам людини та громадянина, захист яких повинен здійснюватися державою, яка їх проголосила, в усіх царинах її діяльності.

Не є винятком у цьому плані і кримінальний процес. У цьому різновиді юридичної діяльності держави у першу чергу потрібно дбати про права людини. Врешті-решт, і сам кримінальний процес спрямований на відновлення прав особи, шкода яким завдана вчиненням кримінального правопорушення. Кримінальний процес є правовим механізмом захисту прав особи, які захищаються законом про кримінальну відповідальність. У разі констатації прокурором наявності порушення норм кримінального закону він, на підставі результатів досудового розслідування, порушує державне обвинувачення і скеровує його до суду. У такий спосіб прокурор забезпечує доступ громадян до правосуддя, тобто до захисту судом порушених прав.

Відтак доступ громадян до кримінального правосуддя відбувається «через» прокурора, який, за результатами досудового розслідування, робить попередні висновки про наявність факту кримінального правопорушення і його кваліфікацію. Оскільки йдеться про реалізацію (у формі застосування) норм кримінального права судом, то цей аспект правозахисту, що здійснюється прокурором у досудовому

розслідуванні, є *кримінально-правовим*. Діяльність із правозахисту у цьому разі спрямована у майбутнє – у судові стадії кримінального процесу, а об'єктом (предметом) є права суб'єктів, яким шкоду завдано кримінальним правопорушенням, у зв'язку з яким здійснюється кримінальне провадження. У цьому проявляється *перший напрям* правозахисної діяльності прокурора, який не є кримінальним процесуальним.

Одним кримінальним правопорушенням шкоди може бути завдано не лише правам, захищеним кримінальним законом, а й тим, які захищені нормами інших галузей права. Так, завдання особі майнової шкоди, якщо воно не містить ознак кримінального правопорушення, тягне за собою цивільну відповідальність. Завдання такої шкоди внаслідок кримінального правопорушення може тягнути як кримінальну, так і цивільну відповідальність. Оскільки вітчизняний кримінальний процес з'єднаний (сполучений) із цивільним процесом, то в перебігу кримінального провадження встановлюють обставини вчинення як кримінального правопорушення, так і підстави та суму цивільного позову. Останні можуть бути визначені і в рамках цивільного судочинства. Але, оскільки це робиться у кримінальному процесі, відповідна діяльність є «начебто» процесуальною або квазіпроцесуальною. У цьому проявляється *другий напрям* правозахисної діяльності прокурора у досудовому розслідуванні.

Потреба захисту прав особи від порушень може виникати після початку досудового розслідування і до його завершення та навіть після цього. Причиною цього є не кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким розпочато провадження, а інші правопорушення (в т. ч. кримінальні), які стосуються суб'єктів провадження. Зазначені правопорушення, найімовірніше, не були б вчинені, якби не було розпочате конкретне кримінальне провадження. Виявлення й усунення цих правопорушень і/або ініціювання питання про юридичну відповідальність за їх вчинення складає *третій напрям* правозахисної діяльності прокурора у досудовому розслідуванні.

Кожен із трьох зазначених напрямів правозахисної діяльності прокурора обумовлює виокремлення у ній трьох елементів її предмета: кримінально-правовий; пов'язаний із кримінально-правовим (наприклад, захист інтересів держави шляхом заявлення цивільного позову); не пов'язаний із кримінально-правовим (наприклад, захист прав дітей заарештованого).

Перший із зазначених напрямів правозахисту реалізується через формування і порушення обвинувачення і, безумовно, є процесуальною діяльністю. Другий і третій напрями є квазіпроцесуальними. Зрозуміло, що така класифікація напрямів правозахисної діяльності прокурора у досудовому розслідуванні є досить умовною і здійснюється винятково у наукових цілях. У реальному ж досудовому розслідуванні усі зазначені напрями діяльності прокурора є тісно переплетеними.

Оскільки прокурор є державним службовцем, то він, поряд із виконанням своїх суто процесуальних

функцій, повинен виконувати ще й державну функцію щодо захисту прав і свобод учасників кримінального провадження, про порушення яких йому стає відомо у досудовому розслідуванні.

Значну роль у захисті конституційних прав і свобод людини і громадянина відіграють органи прокуратури України, які реалізують цей державно-правовий обов'язок через різні види своєї діяльності.

Поворотним пунктом в історії правозахисної діяльності органів прокуратури стало прийняття Конституції незалежної України 1996 р., внесення зумовлених нею змін і доповнень до Закону України від 05 листопада 1991 р. «Про прокуратуру». Захист гарантованих Конституцією, іншими законами України та міжнародними правовими актами соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод людини та громадянина визначається відтепер повсякденним обов'язком прокуратури на всіх напрямках її діяльності (в т. ч. і кримінальному процесуальному – *В. Ю.*) (ст. 1, ст. 23 та ін. статті Закону України від 14 жовтня 2014 р. «Про прокуратуру») [2].

Ідея захисту прав і свобод громадян була притаманною прокуратурі від моменту її утворення. Захист прав та свобод людини і громадянина став ядром прокурорської діяльності після прийняття незалежною Україною Конституції 1996 р., котра сформувала нову загальнодержавну правозахисну функцію, яка сьогодні реалізується у виконанні прокуратурою усіх видів її діяльності.

КПК 2012 р. – важливий документ судово-правової реформи [4]. Основною його ідеєю є захист у межах кримінального провадження прав і законних інтересів будь-якого громадянина. Важливими змістовими елементами розглядуваної прокурорської функції у досудовому розслідуванні є своєчасне виявлення та припинення допущеного порушення прав і законних інтересів конкретного суб'єкта процесу, своєчасне поновлення його порушених прав та притягнення винуватих осіб до встановленої законом відповідальності.

Правозахисну функцію прокурора у досудовому розслідуванні не слід пов'язувати винятково з цариною кримінального провадження, адже вона має ширший характер. У досудовому розслідуванні прокурор захищає не тільки суто кримінальні процесуальні права суб'єктів процесу, а й права, передбачені іншими галузями законодавства, якщо вони порушуються під час кримінального провадження. Наприклад, під час допиту підозрюваного прокуророві стало відомо, що слідчий перешкоджає йому реалізувати конституційне право на участь у виборах Президента України. Прокурор повинен негайно виявити й усунути це грубе порушення законності.

Інший приклад: підозрюваному, що перебуває під вартою, необхідно терміново вчинити у нотаріуса правочин, пов'язаний із передачею в подарунок легкового автомобіля своєму синові, а адміністрація слідчого ізолятора не надає дозволу на цей правочин. Хто, як не прокурор, може вжити заходів для забезпечення реалізації підозрюваним цього права?

Нерідко у затриманого чи взятого під варту залишаються без догляду і допомоги неповнолітні діти, немічні батьки, майно. Свідкам чи іншим учасникам процесу не виплачується заробітна плата у зв'язку з викликом до слідчого тощо.

Як бачимо, в перебігу досудового розслідування виникає потреба захисту, окрім процесуальних, інших найрізноманітніших прав громадян, які є або не є учасниками розслідування. Тому поняття «правозахисна функція» є ширшим за поняття «нагляд прокурора за законністю діяльності органів досудового розслідування». Водночас правозахист («широка» функція), на відміну від нагляду за законністю («вузька» функція), не є основною процесуальною функцією.

Законодавець України не регламентував порядку здійснення прокурором правозахисної функції і не визначив для нього у ст. 36 КПК відповідних повноважень у досудовому розслідуванні.

На нашу думку, є нагальна необхідність регламентувати у зазначеній вище статті КПК право прокурора давати вказівки про недопущення й усунення порушень прав і свобод суб'єктів кримінального провадження, передбачених іншими, окрім кримінального та кримінального процесуального, галузями законодавства. Ці зміни у законі дозволять акцентувати увагу як самого прокурора, так і інших суб'єктів кримінального процесу на правозахисній функції прокурора. Крім того, в КПК має бути внесена норма про те, що передача дітей та інших утриманців у відповідні дитячі чи соціальні установи, забезпечення збереження їх майна прокурор оформляє спеціальною постановою, яка є обов'язковою для виконання органами виконавчої влади.

Внесення запропонованих змін до кримінального процесуального закону не означатиме, що зазначений напрям діяльності прокурора (правозахист) стане кримінальною процесуальною функцією. У будь-якому разі ця частина (напрямок) діяльності прокурора не буде пов'язана з вирішенням основного питання кримінального провадження – питання про кримінальну відповідальність особи у вчиненні кримінального правопорушення. Частина ж діяльності прокурора у досудовому розслідуванні щодо виявлення й усунення порушень закону у діяльності органів досудового розслідування, пов'язана з вирішенням основного питання кримінального провадження, є функцією прокурорського нагляду. У цьому й полягає основна відмінність між кримінальною процесуальною функцією прокурора (прокурорським наглядом за законністю в діяльності органів досудового розслідування) і квазіпроцесуальною його функцією (правозахистом).

«Квазі» є першою частиною складних слів, що значенням відповідає прикметникам «несправжній», «уявний» [9, с. 128]. «Квазі» як частина складних слів не завжди вживається з негативним забарвленням. У слові «квазіпроцесуальна» вживання зазначеної частини означає справжність функції прокурора у досудовому розслідуванні й уявність її як процесуальної з причини того, що вона реалізується у межах

процесу, але не забезпечує вирішення кримінальних та кримінальних процесуальних питань. Тому можна стверджувати, що ці функції прокурора є «начебо процесуальними» [6, с. 488].

Прокурор у досудовому розслідуванні здійснює й інші «діяльності», які складають зміст його правозахисної функції, яка, як було зазначено вище, не є кримінальною процесуальною. Однак вона є обов'язковою до виконання прокурором. Інші суб'єкти досудового розслідування, наділені владними повноваженнями (слідчий, керівник органу досудового розслідування, слідчий суддя), теж мають право і зобов'язані здійснювати захист прав його учасників. Однак здійснення правозахисту прокурором як процесуальним керівником досудового розслідування є більш логічним і, до того ж, більш дієвим.

Реалізуючи правозахисну функцію у досудовому розслідуванні, прокурор особливу увагу приділяє забезпеченню прав жертви злочину – потерпілого. Положення ст. 3 Конституції України про те, що людина, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав та свобод людини є головним обов'язком держави, стосується передусім законослухняної частини демократичного суспільства, на яку безпосередньо спирається держава. На осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, положення ст. 3 Основного Закону України варто поширювати не в повному обсязі, а лише з обов'язковим урахуванням особливого процесуального статусу підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, оскільки забезпечення їм повної недоторканності означатиме їх безкарність, що сприятиме неймовірному зростанню кількості кримінальних правопорушень і відновить стародавню війну «всіх проти всіх». У зв'язку з цим потерпілий має стати центральною фігурою кримінального провадження [10, с. 135].

Особа, яка вчинила кримінальне правопорушення, та держава, що не забезпечила захисту життя, здоров'я, честі, гідності, недоторканності та безпеки своєму громадянину, зобов'язані робити все, що від них залежить, для загладження шкоди, заподіяної жертві, відновлення її прав, повернення у правомірний стан речей, що існував до вчинення цього правопорушення [1, с. 3–5].

І це правильно, адже в більшості випадків кримінальним правопорушенням завдається шкода правам потерпілих. Ці права для цивілізованої, правової держави та її суспільства повинні становити значно більшу цінність, ніж установлений писаним законом обов'язок особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, на понесення заслуженого покарання.

Якщо у досудовому розслідуванні щодо підозрюваного діє презумпція невинуватості у вчиненні кримінального правопорушення, то щодо потерпілого діє презумпція завдання йому шкоди цим правопорушенням. Щодо особи, яка стверджує про заподіяння їй злочином шкоди, має діяти *презумпція заподіяння шкоди* (так само як щодо обвинуваченого – презумп-

ція незаподіяння ним шкоди соціальним благам, за що передбачена кримінальна відповідальність, тобто презумпція невинності). Інакше потрібно буде взагалі відмовитися від таких суб'єктів кримінального процесу, які захищають власні інтереси, тому що остаточно (і майже безпомилково) констатація їхнього статусу як потерпілих, підсудних, цивільних позивачів тощо може відбутися лише у тому рішенні суду, де констатовано факт вчинення злочину і визначено усі його обставини, тобто в обвинувальному вирокі суду.

А якщо вирок буде виправдувальним? Якщо вважати правильним визнання потерпілими лише тих осіб, яким злочином завдано шкоду, то тоді вийде, що, у разі постановлення виправдувального вироку, особа взагалі не мала права бути потерпілим у справі.

Окрім того, презумпція завдання шкоди потерпілому є відносно «стійкою» протягом усього провадження, а презумпція невинуватості поступово спростовується і винність особи набуває конкретніших форм – від «обгрунтованої підозри» до винуватості, констатованої судом «поза розумним сумнівом».

Отже, є всі підстави стверджувати, що потерпілому у досудовому розслідуванні мають бути надані права, не менші за обсягом і кількістю, ніж ті, які на цій стадії процесу має підозрюваний. Звичайно, питання про надання потерпілому прав, «пропорційних» тим, які має підозрюваний, повинно вирішуватися з урахуванням тієї обставини, що на боці потерпілого у кримінальному провадженні виступає прокурор. Але й послаблення в перебігу розслідування позицій потерпілого порівняно з позиціями підозрюваного є не виправданим із огляду на те, що саме потерпілий, а не абстрактні суспільні відносини, страждає внаслідок вчинення кримінального правопорушення. Більш того, потерпілий є суб'єктом не лише кримінального процесуального, а й кримінального права. Відтак конкретний потерпілий у конкретному кримінальному провадженні уособлює абстрактного потерпілого, про якого йдеться у нормах кримінального права.

Відповідно до КПК 1960 р., центральною фігурою кримінального судочинства визнавався обвинувачений (підсудний) [5]. Не змінив процесуального положення цього учасника і КПК 2012 р. Більше того, в цьому КПК обвинуваченому надані гарантії захисту прав значно ширші і міцніші, ніж жертві кримінального правопорушення.

На нашу думку, в цій частині КПК є недосконалим, адже він зорієнтований на пріоритетність захисту писаного права підозрюваного, обвинуваченого, на полегшення його відповідальності та покарання, а не на пріоритетність захисту невід'ємних природних прав і законних інтересів потерпілого від кримінального правопорушення.

У цьому плані слушною є думка В.П. Півненка та Є.А. Мірошніченка, які пропонують презумпції невинуватості обвинуваченого (підсудного) протиставити дихотомічну противагу у формі запровадження до кримінального провадження нової пре-

зумпції – правоти і пріоритетності прав потерпілого, яку після ретельного опрацювання закріпити в окремій статті КПК [8, с. 39–41].

У частині правоти потерпілого нова презумпція означатиме, що його поведінка до, в перебігу і після вчинення щодо нього кримінального правопорушення вважається правомірною, а всі заперечення щодо цього повинен обґрунтовувати той, хто їх висуває. Потерпілий же свою правоту доводить не зобов'язаний. Презюмується не лише формальна законність і правильність його дій, а й об'єктивність оцінювання ним усіх обставин вчиненого щодо нього кримінального правопорушення.

У частині пріоритетності прав потерпілого зазначена презумпція передбачатиме надання йому більших можливостей для захисту своїх прав, ніж обвинуваченому, а також обов'язкове врахування його позиції під час прийняття органами досудового розслідування, прокуратури і суду всіх, без винятку, кримінальних процесуальних рішень у кримінальних провадженнях, пов'язаних із посяганням на його права, свободи і законні інтереси. Презюмується, що відшкодування збитків (матеріальних, моральних, інших), завданих потерпілому кримінальним правопорушенням, – першочергове завдання держави [8, с. 40].

Якщо враховувати демократичний курс України, положення ст. 3 її Конституції та серйозну занепокоєність із приводу нинішнього стану захисту прав жертви злочину в усьому світі, висловлених у рішеннях X Конгресу ООН з питань запобігання злочинності та поведження з правопорушниками (Відень, 2000 р.), то пропозицію В.П. Півненка та Є.А. Мірошниченка слід вважати новаторською, такою, що відповідає вимогам часу і заслуговує на законодавче закріплення не тільки в КПК, а й у Конституції України.

Аксіоматичним повинно стати правило: доки повністю не будуть відшкодовані збитки, завдані потерпілому кримінальним правопорушенням, ні про яке закриття кримінального провадження ні слідчим, ні прокурором, ні судом не може бути й мови, навіть у тих випадках, коли особу, яка вчинила таке правопорушення, не встановлено, чи підозрюваний, обвинувачений, підсудний помер під час досудового розслідування або судового провадження. Це означатиме, що на відновлення порушених прав жертви кримінального правопорушення спрямовуватимуться об'єднані зусилля як усіх суб'єктів кримінального провадження, так і самої держави. Ступінь виконання цього обов'язку має стати основним мірилом оцінки результативності функціонування кримінального провадження в цілому і кожного органу кримінальної юстиції зокрема [7, с. 179] і, в першу чергу, прокурора.

У зв'язку з невирішенням усіх цих проблемних питань у законодавчому порядку, захист прав, свобод і законних інтересів потерпілих від кримінальних правопорушень має стати одним із пріоритетних напрямків прокурорської правозахисної діяльності у досудовому розслідуванні.

Отже, правозахисна діяльність у досудовому розслідуванні – це об'єктивно витребувана суспільством спеціальна й одна з основних функцій, яка виконується Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами як особливими суб'єктами реалізації конституційного принципу законності – найважливішого засобу забезпечення життєдіяльності будь-якої правової держави. Правозахисна діяльність прокурора у досудовому розслідуванні не піднімає правозахисну діяльність слідчого судді у цьому розслідуванні і не конкурує з нею. Вони доповнюють одна одну.

Законодавець покладає переважно на органи прокуратури забезпечення законності у досудовому розслідуванні (ст. 36 КПК). Із сутності законності та соціального призначення прокуратури у досудовому розслідуванні стає зрозумілою правозахисна роль прокурорської діяльності, оскільки без панування закону і його захисту неможливо забезпечити належну охорону прав і свобод особи, неможливо захистити закон. Це взаємопов'язані речі.

З нашого дослідження можна зробити такі

ВИСНОВКИ:

1. Прокурор у досудовому розслідуванні вирішує питання, які напряму не пов'язані з підготовкою державного обвинувачення і наглядом за законністю цього процесу та керівництвом досудовим розслідуванням. Відтак ці питання не є суто процесуальними і не впливають на вирішення основного питання кримінального провадження. Але вирішення їх безпосередньо пов'язане з досудовим розслідуванням, відбувається у його просторово-часових межах і має суттєве значення для його учасників. Діяльність прокурора із захисту прав потерпілого утворює зміст окремих функцій прокурора у досудовому розслідуванні. Враховуючи, що ці функції реалізуються прокурором у межах стадії розслідування, але не спрямовуються на вирішення суто процесуальних питань, вони є *квзіпроцесуальними функціями*. До них належать правозахист і запобіжна (попереджувальна) функція.

2. Правозахисна функція не протистоїть ніякій іншій процесуальній функції. Вона є «незалежною» від інших процесуальних функцій і знаходиться «над» кримінальним процесом, який, будучи побудованим на основі засади змагальності, передбачає наявність тріади основоположних кримінальних процесуальних функцій – правосуддя, обвинувачення і захисту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грицаєнко Л.Р. Прокурорська діяльність в Україні у світлі сучасного світового досвіду: монографія. Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2009. 576 с.
2. Закон України від 14 жовтня 2014 р. «Про прокуратуру». Офіційний вісник України. 2014. № 87. Ст. 2471.
3. Конституція України: станом на 28 січня 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 68 с.
4. Кримінально-процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 01 грудня 2016 р. К.: ПАЛІВОДА А.В., 2016. 372 с.
5. Кримінально-процесуальний кодекс Української РСР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.
6. Мюллер В. Великий німецько-український словник. К.: Чумацький шлях, 2005. 792 с.
7. Півненко В.П. Деякі питання щодо пріоритетності захисту прав потерпілого у кримінальному судочинстві. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми реформування кримінально-процесуального та кримінального законодавства України» (Харків, 14 жовтня 2011 р.). Х., 2011. С. 177–179.
8. Півненко В.П., Мірошніченко Є.А. Про презумпцію правоти і пріоритетності прав потерпілого. Вісник Верховного Суду України. 2004. № 8. С. 39–41.
9. Словник української мови: в 11 т. / ред. колег. І.К. Білодід та ін. К.: Наукова думка, 1970–1980. Т. 4. 840 с.
10. Юрчишин В.М. Прокурор у досудовому розслідуванні: сучасні теоретико-прикладні проблеми: монографія. Чернівці: Технодрук, 2016. 300 с.